

מאמר ודעת על פרשת השבוע. מאת רב ביהמ"ד שליט"א

מעלתם של בתי הכנסיות ובתי המדרשות

"מה טוב אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (כד, ה) מפרש רש"י: אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

תפקיד חשוב ממלאים בתי הכנסיות ובתי המדרשות בחייו של כל אחד ואחד מאתנו. בבואנו לפני המלך, מקנים לנו בתי הכנסיות ובתי המדרשות את האמונה בא-ל אחד ומשרישים בלבנו יראתו וקיום מצוותיו במורא.

משל לארי, שהיה מהלך בדרך. עבר ליד חצר אחת, יצאו הכלבים ונבחו במלא גרונם, כהרגלם לנבח על כל עובר אורח. כעס הארי, ופנה לעברם. מסראוהו, למאלו חרדה, נאלמו וזעם, וכשבו בזנבם, התרפסו ובקשו מחילה. נענה להם ופנה מעמם. למחרת היום עבר שוב, וחוצו שוב לשונם. כעס ופנה לעברם, והם נחרדו ובקשו מחילה. והארי, חנון המרבה לסלוח, פנה והלך. כיום השלישי, שבו ונבחו לעברו בעת שעבר לידם. פנה לעברם, והחלו מכשכשים בזנבם. אמר להם: "די, אינני רוצה לשמע עוד בקשת מחילה. דעו לכם, כי אם אעבור אצל ואשמע קול נביחה לבני - אטרף באין מציל!" סים דבריו והתרחק בהדרגה מלכות.

נרעשו הכלבים, הבינו שהרחיקו לכת, וחייבתם בסכנה. אך מה יעשו? הן זה טבעם וטיבם. רק רואים הם הלך מתקרב, וכבר פוצחים בנביחות רמות! מה יעשו? פנו אל השועל, הפקח שבחייתו, לשאל בעצתו.

אמר להם: "צרתכם צרה, שכן הרגל נעשה טבע, ורגילים אתם לנבח בלא מחשבה. איני רואה בעבורכם אלא עצה אחת, שתצאו להקביל את פני האריה, מלך החיות, במקום שבתו ביער פעמים ביום - בבקר ובערב, תשתחוו בפני הדרתו ותשרישו בלבם מורא ויראתו. או-אז, בכל פעם שיעבור, תגבר ויראתכם על הרגל נביחתכם ולא תעוררו את חמתו!"

הנמשל: הקדוש ברוך הוא, מלך רם ונשא, אדוננו ואדון העולם, ואנו כמעטים אותו כל השנה כולה. לא מתוך רוע ולא מתוך רשעות, חלילה, אנו עושים זאת, אלא מתוך שמורגלים אנו ב"נביחות", רגילים לחרות יתרה ואין עלינו מורא מלכות מלך מלכי המלכים, כאותם כלבים הנוחבים לכל עובר ארח, ואינם חוסמים פיהם גם כנגד המלך הגדול והגורא העובר עליהם.

והא, בימים חסודים, פונה המלך לעברנו בכל הדרו, ואנו נחרדים וממהרים לבקש מחילה, והוא סולח ברב חסדו. אבל מיד, בהתרחקות, שבים אנו לנבח. וסוף כל סוף, הן יאמר: "די לנהג זה! אם אדונכם אני, איה מוראי? אם אשמע עוד נביחה, אטרף חלילה באין מציל!"

ואנו נחרדים: מה נעשה? הן ההרגל כבר נעשה כטבע, ואיך נבלעם עצמנו? והעצה היעוצה: לבוא לפני המלך פעמים ביום, שחרית וערבית, לבית המדרש, כדי להשריש בלבנו יראתו ולקיים מצוותיו במורא. (מעין השבוע).

נישק את הפרוכת והחל לבכות

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" (כא, כז).

בס' להגיד מובא: בנובהרדוק היו מסבירים את בלעם כך, היה פעם שמש נאמן שניקה את בית המדרש בשעת לילה מאוחרת, לאחר חצות, והנה לפתע, הבחין כי הגנב של העיר נכנס בשקט לבית הכנסת. הגנב לא הבחין בו. השמש התכופץ מיד מתחת אחד השולחנות (להביט בעקבותיו ולתפוס אותו בגנבתו, אחד ולתמיד).

ניגש הגנב לארון הקודש, נישק את הפרוכת והחל לבכות, (אתם יודעים כי בשנים קדמוניות היו נשים צדקניות נכנסות בלילה ומתפללות ליד ארון הקודש בכביות, היו שפתחו את הארון וביקשו לקרוע דלתות שמים בדמעותיהן). השמש לא הבין מה קורה כאן מה קרה לגנב שהגיע לארון הקודש, אולי הגנב הניח בבית ילד חולה ושמה קרה משהו אחר. המתין בסבלנות לשמוע מה בפיו אלו בקשות ישמע, והנה הוא שומע: רבונו של עולם, רבונו של עולם - הן לי רוח הקודש! יותר לא הצליח לשמוע...

אחרי שגזב את ארון הקודש, לא יכול היה השמש להתאפק, יצא מהמחבוא ודילג אחריו, פנה אליו בחשיכה: "ר' יהודי, אף אחד לא נמצא כאן, רק אני ואתה, שמעתי שהתפללת אגא, תסביר לי, מה התכוונת בבקשותיך? תאמר לי את האמת, האם השתגעת וכי רק רוח הקודש חסר לך?!" (עד לרוח הקודש ישנן כל כך הרבה דרגות בעבודת ה' כפי שהתנא רבי פנחס בן יסאי מונה בבריתא שלו: תורה, זהירות, זריזות, פרישות, טהרה - עד רוח הקודש), מה קרה לך ידידנו הגנב!...

"אי מה אתה לא מבין. מי כמוך יודע מה זה לילה חורפי קשה, כמה קשה ליהודי לבית סגור ומסוגר, אני ממש מוסר את עצמו ועד שאיני כבר בפנים, מאותו רגע חיפוש הארנק כל כך קשה, חיפוש בחורים וסדקים מתוך פחד ואימה עד כי רק אנשים בודדים מסוגלים לעמוד בפחד כזה. פחד ומתח, אילו היה לי רוח הקודש הרי הייתי יודע היכן טמונה הכספת - פונה ישר אליה וחוסך את כל הצער החולף על ראשי..."

בחרה לו לגנב הזה רוח הקודש, ואם תהיה לו מה הוא יעשה בה?...

כך הולך פונה להקב"ה מדבר עם הקב"ה וכו' כדי להרוג, על מנת להרוג יהודים, רבונו של עולם - הן לי נבואה ורוח הקודש בשביל להרויח כסף, הבטיחו לי הרבה כסף. אנו מהרהרים לעצמנו כי זו טענה רק על בלעם...

הווא עובדא סיפור לשולחן השבת

אני לא חי בשביל השכן ממול

"מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל" - "על שראה פתחיהם שאינן מכוונות זה מול זה" (רש"י).

שח הגר"י גלינסקי זצ"ל: בלעם כביכול התפוצץ מקנאה הוא ראה כי אין פתחיהם מכוונים זה לזה לא חת אחד חן, חיים פרטיים "לא מעניין אותו השני" היום, אנשים רבים חיים בשביל 'מה יאמרו הבריות'...

שמעתי סיפור יפה. אברך פלוני קיבל ירושה טובה כסף רב. הוא רכש וילה ברחוב רש"י בבני ברק, והחל לשפצה. שיפוצים. באחד הבקרים הוא פסע ברחוב רש"י סביב ליד הבית בצוואת עם האדריכל, כדי להתייעץ כיצד לעצב את המדרגות החיצוניות מהבית עד לרחוב, חלף שם אברך שאגב, אני מכיר אותך, עזר ועמד סני הצד. המתין. שמע כיצד הם חושבים יחד בקול, באפשרויות לרצף את המדרגות, כאשר סימנו, אמר להם בקול תקיף: "ואני אומר כי השיש צריך להיות קצת כחול עם נקודות אדומות!"

"מה אתה מתערב בדבר לא שלך?!" שאל בעל הבית "חשבת כי אתה עומד כאן סתם ממתין לי, מה אתה מתערב בעניינינו?"

"בשביל מי אתה עושה את השיש, וכי לא בשביל השעוברים ושבים יוקסמו מהעשירות שלך, וכי לא בשבילנו אתה משקיע כספים - איך יש לי זכות להביע דעה, מה יפה בשבילי..."

אנשים חיים בשביל אחרים. אם אדם היה חושב רק לתוך עצמו, חייו היו מאושרים, וזה מה שבלעם קינא בעם ישראל "שאין פתחיהם מכוונים זה לזה" אינם חיים בשביל השכן. נקודה למחשבה.

"הקצב שהפסיד כסף פעמיים"

אילו אדם היה מסתכל רק בשלן, היה שמח לראות את הטוב בחייו! אבל האסון הוא כאשר מסתכל להוא מעבר למדרכה "למה להוא יש?" כנאב לו, ראו את הלשון במסילת ישרים פי"א: "כי אי אפשר לו לסבול לראות את עצמו פחות מחבריו ועל דבר זה נכשלו רבים... הכבוד דוחק את לב האדם יותר מכל השקויות והחמדות שבעולם, ולולי זה כבר היה האדם מתרצה לאכול מה שיוכל, ללבוש מה שיכסה עצמו ולשכון בבית שסיתרהו מפני הפגעים וכו' אלא שלבבתי ראות עצמו שפלו ופחות מרעיו מכניס עצמו בעובי הקורה הזאת ואין קץ לכל עמלו" אספר לכם ספור: קצב פלוני - מוכר בשר בעיר בריסק, הביא לבדיקה בשר שור, לפני ה"בית הלוי" רכש יב העיור. הרב פסק כי השור טרף. היה לו מכך נזק של כמה מאות רובלים, הן עתק. הוא קיבל עליו את הדין באבהה - "זו ההלכה ומה אפשר לערער עליה..."

לאחר שלושה שבועות היה לו לאותו קצב דין תורה עם אחד הקצבים על עיסקה מסוימת שנערכה ביניהם. שניהם באו יחד לדין בביתו של "הבית הלוי" גם בזה הדין הפסידו הקצב. כמה הפסידו? מאה וחמישים רובל.

עם השמע פסק הדין, הקצב נסער, דפק על השולחן וצעק בקול עז: "אתה לא תהיה רב בבריסק, לא אתן לך להמשיך לכהן כרבי!" צעק וזעק עד שהשתתק.

אמר לו "הבית הלוי": "יש לי שאלה אליך, לפני כשלושה שבועות הפסדת אצלי כמעט ארבע מאות רובל, היה זה כאשר הטרפתי את הבהמה, ומאום לא דיברת, קיבלת עליך את הדין בשתיקה. והנה היום בשביל מאה וחמישים רובל אתה עושה כזה בלאגן...!"

"רבי! רבי! אבל, השני הרוויח!... מה פתאום הוא ירוויח את הכסף הזה?! רחמ זמנעם..." זה הסוד: השני! חיים עם השני. מדוע יש לו יאין, ומאבדים בגין כך את כל האנושיות "מדוע הנה הרוויח?"

רבתי! בחז"ל ידענו מושגים אחרים, מה שנגזר לשני שייך לו ויהיה רק לו, מה שנחתם בשבילך - יהיה לך, ו'איין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימה", "ואיזהו עשיר השמח בחלקו".

איני יכול לשכוח בילדותי, ממש הייתי ילד קטן, ישבתי על יד השולחן לארוחת צהרים עם אחותי ואחי הקטן, כל אחד קיבל בלחת, לפתע אני מקבל ג"כ שני סטירות מאמא: יענקל תסתכל בצלחת שלך, אמרה. מה אתה מסתכל לצדדים לצלחת של השכן. נחליף את המושגים ונזכה לכל טוב סלה.

המשך 'מאמר ודעת' מעמ' 2

אמר המגיד מדובנא, ומצוין כי חז"ל מגלים "איין לך אדם שאין לו שעה" כל אדם מקבל משמים - מנה של סיינתא דשמיא, אם הוא מנצל אותה כראוי הוא תופס אותה - אשרי חלקו, אבל אם הוא משתמש בהצלחותיו אלו לטשויות, מפסיד. אלת תהיה כבלעם! אומר המגיד. ידברנו, מחד גיסא יש צרות ויסורים, ומאיך גיסא קיימת דשמיא מרובה, אפשרויות רבות כמייוחד - דור עזר. זו מתנה מהקב"ה. לכן יש לדעת עוד, כי ה' לא נתן מתנות בחינם ומי יודע כמה יתבעו מאיתנו, על שנתנו את כל המח והכשרונות והשתמשנו בהן לטשויות, להבלי הזמן.

דעות ודעת

גל של מכחישי סכנה: ריקודים עם הנגיף

לאור מצב התחלואה הגובר בעירו טבריה בשבוע האחרון, אנו רואים זכות וחובה לתת נגיעות ממאמרו של ד"ר משולם הרט - רופאו האישי של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א. בשני חלקים. חלק א' מפורסם השבוע. חלק ב' יפורסם א"ה בגליון הבא.

מכחישי הקורונה

איין ספק שלאנשים קשה ונמאס. הם כבר לא מסוגלים לשמוע שאסור ללכת לת"ת, לביה"ס, להיכנס למרכולים ולהיפגש בחתונות. נמאס להם מאלכול ונגמר להם מההפחדה. אין להם כח לתקנות ובעיקר לא נח להם עם המסכות - אומר הרב ד"ר משולם הרט, מי שהפך על כורחו ובשליחות מרן גדולי ישראל שליט"א, מפאת תפקידו, נסיונו וקולות השטח המגיעים תדיר לאוזניו, למסביר הקורונה המוביל בציבור החרדי:

"קבלתי, למשל, שיחת טלפון מעובדת בחנות, שנכנסה לבידוד לאחר שעמיתתה נדבקה בקורונה, שנדמה לשמוע מבעלת החנות, שנשארה לאיש לבד את העמדה ללא עזרת העובדות, שאינה מתכוונת לעזוב את משמרתה כלל, למרות שלפי כל הכללים גם עליה להיכנס לבידוד מייד. איין כבר קורונה, הבהירה לה, הכל כרגיל. והיא לא לבד. יש אמנם תנויות שראיתי בפירוש כמה מקפידים בהן להכניס רק שני קונים בו זמנית, אבל לעומתן בעלי עסק המעלימים עין ומבחינתם העיקר שיקוני".

"זהו חלק מהגל הנוכחי, שלצד רוב הציבור היציאתי, יש אנשים שמתכחשים ולא רוצים להתמודד עם המצב, באופן כזה, ההתפשטות של פיזור הנגיף עלולה להיות מהירה מאוד, כי מוכרת כזו שבאה במגע עם עשרות קונים ביום, יכולה להמשיך את שרשרת ההדבקה, אם לא היום אז מחר ומחרתיים. וכך מתגלגלים הדברים למחוזות שאיננו רוצים שהם יגיעו אליהם, שהתנויות היו סגורות לחלוטין".

אולי באמת צריך לסגור חנויות?

"איני מבין תמיד את כל השיקולים, אך לאור המציאות הקיימת אולי לא תהיה ברירה אלא לסגור חנויות ואולי גם אולמות. אנוחנו רואים הלא מה קורה בחנויות, כיצד אנשים מזלזלים בשמירה על התקנות, שלא לדבר על אולמות שמחה אליהם יש בחורים המגיעים היישר מהקפסולות הסגורות ומחפשים להתפרק מהתקנות. הם רוקדים ונותנים ידיים, בלי מסכה ובלי שמירת מרחק כלל. הכל מעורבב וכך מופץ הווירוס במהירות. המקרה האחרון ששמעתי הוא של חתן שתוך כדי השבע ברכות שלו נאלץ להיכנס לבידוד ומי יודע מי היה מקור ההדבקה בקרב קהל האורחים הגדול, שרברים מהם נמאס מהמסכות ומכל הקורונה וזו התוצאה".

אפשר לומר שאנחנו בגל שני של קורונה?

"עושה רושם שיש התפרצות מסוימת שונה מעט מקודמתה. אני שומע על מקומות שבעבר הקורונה לא הגיעה אליהן ועכשיו היא שם ומצד שני גם אלו שהיא כבר הייתה שם היא שוב מתפרצת ונראה שהגל השני מתגלגל אלינו, גם אם נחליט להתכחש לקיומו".

המזלזלים בע"מ

תמוה הדבר, שבמקומות שנשמרו וציינו להוראות. והנה, למרות הכל יש אחוזי הדבקה גבוהים ביותר, איך אפשר להסביר את התופעה?

"שאלה מצוינת והיא קשורה לאותה נקודה. כי לאנשים קשה וההדבקה היא באזורים בהם השוליים לא נשמרים מספיק. ספרה לי כלתי שבעודה מתניתה בתור באחד המרכולים יצא לה להאזין לשיח בין שתי חברות, כשהאחת מתפלאת על רעותה 'איך אמורה להיות בבידוד?' והשנייה עונה: 'נמאס לי, כבר לא מסוגלת יותר, יצאתי להתאורר'. במקביל, בעקבות הכתבה שפורסם ב'בידוד נאמן' בשבוע שעבר והיה למראה עיני העדה שליט"א, בו המלצתי להימנע ככל הניתן מהשתתפות בחתונות בהם סיכוי ההדבקה גבוה במיוחד, קבלתי לביתי מכתב נדעם מאב של חתן, שטען כלפי איך אני מעז להרוס להם את השמחה, כשהם מחכים בקוצר רוח שהיא תהיה מרובת משתתפים".

"הבנתי את תסכולו, אבל אני עדיין דבק בעמדתו שהיא עמדת גדולי ישראל שליט"א, שכדאי להימנע ככל הניתן מהליכה לחתונות שאינן חובה להיות שם, למעט לצורך איחול מזל טוב וכלי להישאר ולהסתכן. לא כי אני רוצה להכאיב למישהו או חלילה לפגום בשמחתו, אלא כי זו הדרך למנוע את המשך ההדבקה וכי אולמות הם אחד המקומות הנפיצים ביותר לפיזור הווירוס. רבים מהמלמדים שחלו והכניסו ת"תים שלמים לבידוד, נדבקו בחתונות, למחרת הם הגיעו לחיידר, שהו בחדר הסגור עם התלמידים ללא מסכות וכך המשכו את ההדבקה, שאין לה גבולות. לכן, עם כל הצער שבדבר, חתונות צריכות להיות בחוץ לתחום בעת הזאת. צריכים להשתתף לזמן קצר ביימים, לשמח את החתן וללכת כי זה בבחינת פיקוח נפש".

המשך בגליון הבא. {פורסם ב'בידוד נאמן' - ג' בתמוז תשפ"א}